

ΦΥΣΗ

Ω της πανώριας θάλασσας γλαυκοφρυγιά κι ώ γέλιο
Του ήλιου πάνω στα κύματα—σπιθοβολή χορεύτρα
Πό τρέμουνες χρυσόνερες και πυρκαγιά άχτιδένια —
Ω φως κι άγέρι λύτερο, την όμορφιά σας πλάστε

Και την ψυχή την άπληρη ξαναβαφτίστε θεά!
Στις ποταμίες τραγονοισιά νερού ρυθμοί κυλούνε
Και μέσ' τις άσπρες τις νυχτιές του φεγγαριού ξυ-
[πνάνε
Τά δάση της καλοκαιριάς τους ύμνους σαλαγώντας.

Δέ στένει ιδέα ανθρώπινη κ' ιδέα μηδέ βότανη
'Ο νους θέμελο άσάλευτο και θρόνο καλοσύνης
Στις Γνώσης τον άνάρμοστο τον πλούτο κι άλλα-
[ξιάρα

Σοφία. Μά συνείδηση παναίωνη κ' εικόνα
Διάπλατη του Ρυθμού, μορφή κι αλήθειση του Νόμου,
Της Φύσης είναι η έξοικεπη, βαθιόλαλη ώρισούνη.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΕ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Καλή μου,

Έλεγεσ χτες τδ βράδυ πδσ και μόνο η έλενημο-
σύνη, είν' ένας κόσμος μιάς πλατύτατης ένεργείας
για τη γυναίκα. Η έλενημοσύνη, έξω από τη ρου-
τινα σαλονιού και της ετικέτας, έξω από τδ πα-
σάλευμα της επίδειξης, έξω από τδ μάταια και τδ-
στόχαστα. Η έλενημοσύνη έγκάρδια, βαθιά, κρυφά,
τραχιά, δά θέλετε, άντικοινωνικά, δάν αγαπάτε, μά
δλάκαρη, όχι με μισά, και με βαλλά, με χοροίε
και με παζάρια και με θέατρα, ένα ήθερα της μό-
δας, που ντύνεται η λεγομένη ακαλή συμπεριφορά,
καταφυγή της καλοζωίας, καλοπέραση κι αυτή. Τί-
ποτε πιο δυνατό, τίποτε πιο άποτελεσματικό δάν
της γυναίκας τδ χέρι, δταν παύρη και βοηθά. Η
γυναίκα, νοσοκόμα. Τί ταπεινή η λέξη, και πόσο
άψηδδ τδ νόημα! Και δά να μίν έφτανε δ δικός σου
δ λόγος για ν' άκουμπήρη νικήτρα η ιδέα σου,
μάς έθερες, για νά τάρματωθής κι αυτά, τδ λόγια
μιάς άλλης γυναίκας, βασίλισσας αλήθεια, της Κάρ-
μεν Σιλδα. Μάς είπες πδσ φραία παρασταίνει η
λογογράφη βήγισσα δέ κάποια της ιστορία τώρα
τελευταία βναλμένη από τις ένθύμηδες τδ ρωσο-
τουρκικού πόλεμου τδ 1887 τδ μέγα έργο της γυ-
ναίκας τδ φιλάνθρωπικό και τδ έπιστημονικό και
τδ βοηθητικό σδν πόλεμο, της γυναίκας, γιάτρισ-
δας, νοσοκόμας, παρηγορητρας, οδηγήτρας, σκιά-

δωμό της συντριμιόχαρης θρησκείας του τδ φεύγουν
τάθωα σραχτά. Κόβει και καίγει τδ πυκνοφυτρωμένα
άγκάθια για νά ξανοίξης με τη λάμψη της φωτιάς
σου τδ άντιφέγγισμα τών έργων τών τρανών της
λεύτερης σκιάψης. Ποδοπάτημα της μούχλας θέλουν
τά μεγάλα και μ' όδηγδ τδ φωτόβολο δαυλί της
μεγαλοδουλεύτρας αλήθειας θά σιμώσης στδ λουλου-
δισμένο περιδόλι της πλάστρας έργασίας. Κλώτσα
τη μούχλα τδ δασκαλισμού κ' έμπα στδ περιδόλι
αυτό νά στολίσης κ' έσδ την κόμη του με τδ πιο
άμάρναντο στεφάνι της δόξας, γιατί τδ χαλαστή της
όμορφιάς της πατρίδας σου νίκησες και τόν γκρε-
μιστή τών ψυχοπλασμένων πόθων ένός Έθνους παν-
τοινά στόν Καϊάδα τόν έριξης.

Έτσι θαρρητή και μεγαλόψυχη, άμόλυπη και
περήφανη, στοχαστική και πλάστρα, δικάβαινε τδ
δρόμο της ζωής, όμορφη νιότη, για νάρθη δίπλα σου
και σύντροφος πιστός σου νά σταθής ό ποιητής, που
την παληκαρσούνη σου και τη λεθεντιά σου θά
τραγουδήση και θά σου κελαϊδήση, άρμονικά στήν
ψυχή δλόβολη την άγάπη, που θά διαλαλήση τη
δόξα σου και θά στήση στήν καρδιά σου τζαλαμα
της λύτερης ζωής. Δικάβαινε έτσι για νά φανερωθής
στδ δρόμο σου δ δάσκαλος, που θά σου άνοίξη τδ
μάτια της ψυχής για ν' αγαπήσης τδ τρανά έργα
και νά νοιώσης τόν ποιητή, που θά σέ μάθης νά
κρητίζε πάντα ψηλά τδ κεφάλι και θά σου πετρώνη
μέσα σου την ιδέα της θυσίας για τδ καλό και τδ
μεγάλωμα της πατρίδας σου. Δικάβαινε έτσι για νά
ξυπροβάλη φωτόλουστος δ Δικαστής, που της δικιο-
σύνης τδ δωμό θά στήση στδ λογισμό σου μέσα
και θά σέ κάμη νά σέβασει τόν ποιητή και τδ δά-
σκαλο, που θά σου φέρνη τάναγέλλισμα της αλή-
θειας και της πίστης.

Έτσι μέσ στδ ξύπνημά σου προχώρα, όμορφη
νιότη, για νά γεννηθούν από σένα όί τρεις αέτοι
δπως τούς άνειρευτήκαμε κ' έσδ, κ' έγω κι όσοι μέσ
στδ μοναξιά της πονεμένης ψυχής τους πόθησαν τη
λεύτερη και μεγαλοδουλεύτρα της πατρίδας τους
ζήση...

Φαντάσθηκα πδσ μπορεί ξάφνου νά ξεπεταχτεί
τέτοιος προφητικός διαλαλητής και πδσ θά σταθής
προσεχτικά νά τόν άκούση η τρυφερή νιότη.

Άλεξάντρεια

Έλίας Η. Βουτιερίδης

ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΜΑΙΙΚΗ ΖΩΗ

ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ*

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Άφού τδ θέλετε!..
(Κάνουν δυδ τρία βήματα δίχως νά μιλήσουνε.
Φτάνουν σιμά στδ πάγκο. Η Χάρη κάθεται, βγά-
νοντας άλαφρό άναστεναγμό. Ο Λάμπρος στένειαι
δεδός, με σκουμμένο τδ κεφάλι, χτυπώντας αδιά-
φορα με τδ μπασοτούνι του την κίτρινη τρανταφυλιά).
Η ΧΑΡΗ. Θά τήνε σπάσετε!.. Είναι η τραν-
ταφυλιά που γκρεμίσατε από τδ παράθυρο. Τήνε
ξαναφυτέψαμε δώ μά, φαίνεται, δέν έπιασε...
Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σούφτοντας και κοιτάζοντας
προσεχτικά την τρανταφυλιά). Έχετε δίκιο... Δέν
έπιασε... Καλό σημάδι... Λένε για τήν ψευτιά πδσ
μιά και χτυπηθεί κατακέφαλα, δέ ξανασηκώνει
κεφάλι...
Η ΧΑΡΗ (σά νά μίν έννοιωσε τδ λόγια του).
Γιά τήν ψευτιά; Μά η τρανταφυλιά μου, η φτωχή...

* Η άρχή του στδ 129 φύλλο τδ «Νουμά».

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (ξακολουθώντας τη σκέψη του).
Άμα ξεριζώνεται μιά φορά τδ ψέμα, δέν πρέπει νά
ξαναφυτεύεται... Χαμένος κόσμος δέ θά πιάσει...
(σπαίνουν πάλι για λίγο. Ο Λάμπρος σκαλλίζοντας
με τδ μπασοτούνι του τδ χδμα, σιγολέει.)

Ω κάλπικο είδωλο όμορφιάς και ψευτοσύνης άνθος,
ξνοιωθη σικά μέσ' της ζωής διαβαίνεις την άγάπη.

Η ΧΑΡΗ. Τι λέτε;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Στίχους τδ Έρμονα, που τούς
διδάξα λίγη ώρα πριν έρθείτε!.. Κάτι στίχους
σκληρούς, πολύ σκληρούς, που ταιριάζουνε περίφημα
σε μερικές περιστασες...

Η ΧΑΡΗ. Νά σάς πδ! Σήμερα τδ πρωί μου
ήθε μια ιδέα. Νά πάμε κανένα δειλινο στδ νεκρο-
ταφείο, στόν τάφο τδ παπού σας... Άρχνισα και
γώ νά τόν αγαπάω!.. (Ο Λάμπρος δέν άπανταί).
Μά γιατί δέ λέτε τίποτα; Δέν τδ θέλετε;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σά νά μίν άκουσε τί τδ είπε).
Τί νά θέλω;

Η ΧΑΡΗ. Νά πάμε στδ νεκροταφείο...

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Στδ νεκροταφείο; Και γιατί στδ
νεκροταφείο κι όχι στδ θέατρο;..

Η ΧΑΡΗ. Ά, μά... Δηλαδή, πδσ νά σάς τδ
πδ; Νά πάμε στδ νεκροταφείο, στόν τάφο τδ πα-
πού σας...

δας μαζί και δέσποινας, και πόσο είναι πλατύς και
σπουδαίος κι αυτός μονάχα ό προσηρόμος της γυ-
ναίκας, και πόσο την άνυψώνει, και πόσο θέληση
και πόση γνώση και πόσες γνώδες άπαιτεί από
κείνη, και πόσο άληθινά τη χειραφετεί και
την κάνει νά στέκη άγνάπια στόν άντρα, δάν έ-
κείνον ά ν τ ρ ί κ ρ ι α κι αυτή.

Τάλετες αυτά και δάκουγα και δώπαινα, κάτου
από της λαλιάς σου τδ μάγεμα. Και δε μπορούσα
τότε νά τάνοίξω κ' έγω τδ στόμα μου για νά σου
έγκομίσω την ιδέα που έχεις για τη γυναίκα, κι
άκόμα για νά σου την πλατήνω, άνίσως μου δίνεις
την άδεια, και για νά τη συμπληρώσω. Για νά σου
πδ πδσ όπου κι αν τάρβιζε τδ μάτια μου, την
είδα τη γυναίκα κάτι άλλο παρδ ό άντρας, μά κάτι
τι που μπορεί νά σταθής δέ πολλά καθως στέκεται
κι ό άντρας, και κάτι τι που άγάδια άγάδια, μά
στέρα πηγαίνει νάπλωθής μέσα σ' δλους τούς κύ-
κλους που ως τδ τώρα τούς λογαριάζαμε για δι-
κόους μας άποκλειστικούς, και που μέσα δέ δλους
αυτούς θάφήση τδ σημάδια του. Υπάρχουν έπιστή-
μες που ως τδ προχτές δύσκολα κανείς θά μπορού-
σε νά στοχαστή πδσ είτανε βολετό δέ γυναίκες νά
καταγίνουν και νά προκόψουνε σ' αυτές. Έξάφνα
τδ έργο τδ καθηγητή Πολίτη Σ' έμας έδδ, λαμπρά
τδ κάνει στή Ρουμανία μιά γυναίκα. Η κυρία Έ-
λενα Νικουλέτα. Τδ τελευταίο της βιβλίο είναι για
τις παράδοδες, για τις δεισιδαιμονίες, για τις πα-
ροιμίες, και γενικά, για τις δοξασίες τδ ρουμανι-
κού λαού. Τόμος άπό 1300 σελίδες. Κάποιος κριτι-
κός δέ βρέσκει λόγια για νά τδ παινήσρη τδ βιβλίο
αυτό. Όλη η ζωή τδ μολδιδάχου από την Τρα-
συλβανία ως τούς Ούγγαρέζικους κάμπους μελετή-
θηκε, ψάχτηκε, και ξηγήθηκε σοφά από την κυ-
ριαν αυτή, άρματομένη γερά με όλα τδ όπλα της
Συγκριτικής Μυθολογίας. Κ' έξδν από την πολυμα-
θεια, τδ βιβλίο είναι γραμμένο δέ γλώσσα καθαρή
και άψεγάδιαστη, όχι δάν εκείνη που γράφουν ο
ρουμάνοι στις έφημερίδες τους, άνακαταμμένη, κι
άχτένιστη, και με λογής ξενισμούς. Γιατί παντού
τδ πάντα. Και δέν ξεχνά πδσ τδ άθάνατο έργο τδ
Ντάρβιν «Πδσ γίνονται τδ είδη» τδ πρωτοδιόθεσα
στη γαλλική μετάφραση της Clemence Royer, μένα
της πρόλογο φιλοσοφικώτατο. Πδσ η Κοβαλέσκα δ-
φήσε όνομα άθάνατο στδ μαθηματικά, πδσ η Μαίρη
Σόμερβιλ έγινε ξακουστή στήν Άστρονομία, πδσ η
María Arnesen λαμπρές μελέτες έιαμε στήν Άλγε-
δρα, και η Σοφία Germain έθανυματούργησε στή Φυ-
σική. Κι άπ' όλα τούτα πιο πολύ δέν ξεχνά έμένα.

Ο ΠΑΝΤΑ ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ

Ο πατέρας: Η μητέρα σου μου είπε πδσ σήμερα
δέν είτουνε καθόλου καθ' όποι, Για καλό!..

Γιάγκος: Νά σου πδ, πατέρα, θαρρώ πδσ η μητέρα μ'
έχει πάρει από κακό μάτι. Τις προσέλας ίσια ίσια έλεγε
στδ θεά Βασιλική πδσ είμαι ίδιος, δάν και σένα!..

Ο ποδηλατιστής: Αί, παδί! Πού πάνε αυτοί οι
δρόμοι;

Τδ χωριατόπαιδο: Ο ένας βγαίνει στδ σπίτι μας
κι ο άλλος πάει ίσια πέρα!..

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Μπα! για τόν παπού μου μι-
λάτε τόση ώρα; Δέν κατάλαβα. Μά ό παπούς μου
δέν πέθανε. Όχι! Ο παπούς μου ζει, για μένα
τουλάχιστο ζει... μέσα μου... τότε νοιώθη. Άν εί-
τανε άνθρωπος ό παπούς μου που νά πεθαίνει, κα-
θόλου δέ θά τότε λογάριάζα... Σας είπα γώ ποτές
πδσ πέθανε ό παπούς μου;

Η ΧΑΡΗ (με παράπονο). Άχ, γιατί μου μι-
λάτε έτσι, θυμωμένα; Άκόμα μου βραστάτε κέλιε
από κείνο τάναθεματισμένο δειλινο;

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ. Τώρα είναι η άράδα μου νά σάς
ρωτήσω καιγώ: Γιατί, κυρία μου, τδ λέτε άναθεμα-
τισμένο κείνο τδ δειλινο; Κάθε άλλο. Τδ σικοφαν-
τίτε τδ κακόμοιρο. Κείνο τδ δειλινο είτανε καλό,
εύγενικό, γιομάτο αλήθεια, γιατί κείνο τδ δειλινο
μου άποκάλυψε τδ χαρακτήρα σας...

Η ΧΑΡΗ. Όχι τόσο σκληρά λόγια. Μου κά-
νετε κακό... Μου κοματιάζετε την ψυχή μου... (Ση-
κώνεται από τδ πάγκο και τραβάει λίγο μπροστά.
Ο Λάμπρος την ακολουθεί).

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ (σοβαρά). Στάσου! Θά σου μι-
λήσω και θά μάκούσεις. Και πρέπει νά μάκούσεις.
Άς κοματιάζεται η ψυχή σου. Σήμερα, τούτηνη τη
στιγμή, κάνω έγκλημα. Σκοτώνω κάτι πολυαγαπη-
μένο μου, σκοτώνω τδ μονάκριβο και τδ χαϊδεμένο